

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:	10 kor. — fill.	Egy évre:	16 kor. — fill.
Egy évre:	5	Fél évre:	8
Fél évre:	2	Negyed évre:	4
Negyed évre:	1	Egy hora:	1
Egy hora:	1	Egyes szám ára:	4 fillér.

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábes petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Hajdúvármegyei Dogek palotája.

Ez a czime annak az orgona-virág kék-piros fedelű, nyomtatott röpiratnak, a melyben Bessenyei József segédjegyző a „belügyminiszternél«, Pozsgay Imre segédjegyző (mindketten fel vannak függesztve) pedig a földmivélségi miniszternél, a pénzügyminiszternél, a keresk. miniszternél, a belügyminiszternél emel illetőleg emelnek éles vádakat a hivatalos Hajdúvármegye ellen.

Nem vagyunk abban a helyzetben, hogy e vádak értékét a magok valósága szerint értékelhessük; de bármily súlyuk legyenek is azok, most nyomtatásban olvasva megdöbbenünk.

Miért? Ó ne! mintha mi a roszhiszeműséget feltételeznők a vármegye vádolt urairól, de mert megdöbbenő, midőn egy rendszer káros kinövéssei ilyen lepel nélkül tárulnak fel. Kgyetlen, kényszer helyzet már az ilyen.

E fölött már többé nem lehet

bizalom szavazással napirendre térni. Útött az órája, hogy a rendszerrel ugy a vármegye közönsége, mint a miniszterek tisztába jöjjenek és a mi irtandó irtsák, a mi ápolásra érdemes ápolják, már csak azért is, hogy ily vádak ellen, melyek a »Hajdúvármegyei Dogek-Palotája« nyomtatott irásban foglaltatnak, melyeknek valószínűségét, a mennyiben azok nem bizonyíthatnak, magunk is kétségbe vonjuk, visszautasítjuk, hogy megvéhessük bizalmunk letéteményeseit, a tisztviselőinket; a mennyiben pedig vétkesek volnának, hogy a bukott rendszerrel együtt megérdemelt sorsukra hagyjuk őket.

E nyomtatott feljelentés előttünk ösmeretlen szerzői, a mennyiben a miniszter igazat nem szolgáltatna nekik, különben is azzal fenyegetőznek, hogy a büntető törvényszék elé viszik panaszait, vádjaikat. Ismétleten hangoztatjuk, nem akarunk hitelt adni ezeknek az éles vádaknak, de mivel azok így a nagy nyilvánosság előtt terjesztett röpiratban is felfedve lettek, köteleessége a vármegyének, a

vármegye tisztikarának illetőleg az érdekelteknek a körülmények tisztázására minden lehető alkalmat felhasználni, annyival inkább, mert a miniszterekhez intézett és nyomtatott röpiratban terjesztett vádak, panaszok szerzői a többek között ily határozottan irnak:

„Minthogy pedig e páratlanul rettenetes állapotokat csak a főispán éppen nem arravalósága teremtette, ő felele is kérvényeznők most; de miután már tudjuk, hogy ő a múlté s rövidesen új főispánt kapunk, ki új tisztviselőkkel új korszakot is fog kezdeni itt« s a többi... Világos tehát, hogy itt kibuvó nélkül cselekedni kell a vármegye közönségének, — a vármegyei tisztikar érdekelteinek, a kegyelmes minisztereknek, — ellenben a rendszer minden átka, büne, szégyene rajtuk szárad és továbbra is emésztő teherként nehezedik rájuk ez a lejárt, kortes, sógor-koma és czimboraságos főispáni rendszer, melyet immár nyíltan támadnak a robotosok is. Nem-e megdöbbenő ez?

Ifjabb Móricz Pál.

Kint a homokon.

(Látogatás egy nyiri nemesi fészekben.)

A homokról különös fogalma volt eddig a feketeföldi embernek. Valljuk be őszintén, lenéztük, kicsinyeltük a homokot. Már a szép atyáink csufolkodó rigmusokat faragtak a nyiri homokról, a nyiri nemes kisasszonyokról és a mi kövér fekete földünk gazdagságával voltunk eltelve, Hogy ne! Hisz ott hajladozik az áldott buzakalász és ott hasadoznak az ekevas nyomán a mi széies, a mi zsiros, a mi magra éhes, dus természetű kecsesbarázdáink.

De ma már nincs mit kicsinyelni, nincs mit lenézni az éhes, a soványkás alkátu, széltől is megbolygatható sivó homokon, a melyen a napokban jártam kint, a melynek szőlőlevéltől koszorozott buczkái igazi gyönyörűséggel, igazi szeretettel tapodtam és felmelegedett a szívem, hogy az emberi okosság, az emberi szorgalom, az emberi szeretet és földhöz való ragaszkodás erős kincsesbányát teremtett a sivó homok buczkákból, a melyek részben a kataszteri fölmérők által is oly terméketleneknek voltak jelezve, hogy még adóalanyul sem becsültettek hasznosnak.

Es ma mégis ezeken a sivó homokbuczakokon, melyek még az igénytelen rozst sem termették bőven, kincseket érő szőlősoroknak, dusan gyümölcsöző szőlőgazdaságoknak csipkelevelé koszorus szőlőtőkái virul-

nak. A vig szüretelő, a gazdag szüretelő, a kurjantásaitól hangzik vissza az ezelőtt oly szomorú táj. Illatos, édes mustal telnek meg a hordók és a miként az erős, a gondozott homoki boroknak ország-világ előtt növekedik hírok, becsületök, keresettségek, aként derül fel kint a homokon is az élet, aként szaporodnak a mai fanyali világban majdnem csodálatosnak tetszős mosolygó, elégedett arcok. Némelyiket képzeletben Bacchus szőlőfürtös, leveles vesszőivel koszorozom.

Késő őszi naplementkor a nap nem pislogat sokáig, nem szórja sokáig a fák tetejére, a halmok ormóira, a torony keresztjére a vérbefulladt bucsu sugarait. Volt, nincs. Egyszerűen letűnik. Es az alkonyati homály nedves kezével különös, titokzatos árnyékokat, alakokat rajzol a tájra. Hüvösödik is. A homokfutó kocsis, mely az ábrányi állomáson várt reánk, neki vág a puskapörös Szegényi Jánosék árterületén keresztül irányított mezzei utnak.

Beljebb jobbról-balról szőlőültetések karóitól borzas homok halmok mereszkednek. A sima feketeföldi ember, a ki csak a távolság kékes ködén ösmeri a tokaji hegykupot, bátran becsülheti e homok halmokat, akár hegynek is... De lent még a czifra gazdag réten találunk a töltött uton olyan hidat is, a melynek mellé hajtat a tapasztalt kocsis. Biztosabbnak véli lent a réten

az utat, mint a lyukas, rozoga hidon... Közbirtokossági hid.

Rongyos, veszedelmes közbirtokossági hidak nélkül el sem tudom képzelni ezt a mi szép, de minden könnyelműségre oly hajlandó Magyarországunkat.

A mi kocsink Buda—Ábrány alacsony meglapult házai közzé fordul be. A homályba vidám szemként pislogtak ki a földmives házak ablakai. Ezt a községet is a német világban keresztelte el valami bikkfanyelvű, tapló szívű német „Buda“—Ábrány-nak, azelőtt Buday Ábránnak becsülték, vagy jó háromszáz esztendőn keresztül, mióta a vitézlő és egykor uradalomban oly gazdag beőlsei Buday család valamelyik öreg apja a nyiri homokon megtelepítette a kis jobbágyfalut.

Az egyik Buday-utód, a Gyula bácsi uri kuriájára fordultunk be, a mely egész modern, kényelmes és villám háritós gyönyörű urilak, de azon leégett ősi kastély helyén épült, a melybe beleégett — annak idején — jómagam, nemes, nemzetes, vitézlő és tekintetes beőlsei Buday Márton uram is, a ki még ötlovass hintón, fullajtárokkal, huszárokkal, szakácscsal, kengyelfutóval szokott utazni Budára avagy Pestre és nevezetes volt arról is, hogy öt vármegyén keresztül mindig a maga birtokán pihentetett meg, minden pihenő helyen saját lovakkal váltotta fel a fáradt ötlovakat.

A tiszta választások.

Dr. Kardos Samu a „Magyar Szó“-ban érdekes irányzikket írt a tiszta választásokról. Ennek egyik részét itt közöljük:

Távol áll tőlem azt állítani, hogy a mostani választások és a régi rendszer mellett megtartott választások között mi különbség sincs. Azt sem akarom állítani, hogy Széll Kálmán választási célokra megpompolta volna a külföldi bankárokat, a báróság, nemességre és egyéb felső kitüntetésekre vágyakozó gazdag és hiu polgárokat, egy pár rongyos millió korona erejéig. De azt igenis vatom és mindjárt be is igazolom, hogy az a többség, a mivel a kormánypart az összes ellenzéki árnyalatok fölött rendelkezik, nem a tiszta választás eredménye és hogy kár volt Széll Kálmánnak ezzel a többséggel olyan fennen eldicsekednie, ország- és világszerte hirdetni, hogy a nemzet szabadon döntött; hogy döntését sem félremagyarázni, sem félreérteni nem lehet: és hogy a nemzet a pálmát nekik, tudniillik a kormánypartnak ítélte oda.

Jobb lett volna a dicsekedéssel még három napig várni és november 3-án megnevezni a királyi Kuria iktatóhivatalát, hiszen eddig az ideig nem kevesebb, mint ötvenhárom kérvény érkezett be a királyi Kuriahoz. És ezek mindegyikében egy egy ügynevezett szabad és tiszta választás lett megítélve. És e kérvények egy kettő kivételével, kormányparti és néppárti képviselők mandátumára vonatkoznak.

De mondhatná bárki, hogy ha a királyi Kuria meg is semmisíti az erőszak és vesztegetés alapján a megtámadott mandátumokat, még az esetben is marad harminezred kormányparti képviselő, tehát százharminczsal több, mint ahány képviselővel az összes ellenzéki árnyalatok, még a pártonkívülieket is hozzászámítva, rendelkeznek. Elismerem, hogy ez a százharmincz

főből álló többség, melyhez még negyven horvát képviselő is jön, irtózatot nagy szám. De ha ránézünk a magyar szent korona alatt egyesített országok térképére, akkor ez a nagy szám nem fog olyan nagy erkölcsi erővel bírni, nem fogja jelenteni azt a kormányelnök által fennen hirdetett büszkeszót, hogy a nemzet szabadon döntött és a pálmát neki ítélte oda. Nem pedig azért, mert ott, ahol a nemzeti közvélemény szabadon nyilatkozhatott meg, Czeglédnél Nagyváradig és Szegednél Kassáig, tehát a nagy magyar Alföldön, vagyis ott, ahol a nemzet színe-java lakik, ahol az ősi magyar erőket és erényeket sem a török, sem a tatár, sem az osztrák, de még a magyar labancok sem tudták teljesen kiirtani, hirtmondónak is alig maradt egy-egy kormányparti képviselő; ott győzött a függetlenségi párt.

Hiszen maga a régi vezér, a közkatonának csufolt vén generális, Tisza Kálmán egy igénytelen vidéki ügyvéddel szemben bukott el csufosan Nagyváradon, saját szülővárosában. De elbukott vele a képviselőház volt alelnöke, Láng Lajos valóságos belső titkos tanácsos is Nagy-Bányán. És elbukott Tisza Kálmán kardja a hősködő és vitéző Gajári Ödön Belényesen. Elbukott a Tisza-család jogtanácsosa, Hlatky Endre nagyváradi kamarai elnök Tenkén. És hogy a nagyok mellett a törpékről se feledkezsem meg, hát elbukott bizony a gyalázatos eszlári per főrendezője, Kornis Ferencz Tiszalökön, no meg a légynek sem vétő Kola János Debreczenben, kit tudvalevőleg nem is az ellenzék, hanem maga a főispán bukattott el.

A tanítók nyugdíja.

Ez év végével telik le az a tíz éves időszak, a mikor az országos tanítói nyugdíjtörvénynek a hatálya megszűnik. Az or-

szág tanítói között mozgalom indult meg, hogy a nyugdíjtörvény szabályoztassék. Régi vágya a magyar tanítóságnak az, hogy szolgálati idejüket, mely jelenleg 40 év, rövidítsék.

Több ízben kérték már a tanítók a választás- és közoktatási minisztert, hogy mint esküt tett és kinevezett állami alkalmazottnak, adják meg az állami nyugdíjat, sőt a polgári iskolai tanítók kimutatták, hogy ezelőtt élvezték azt, de később megvonták tőlük.

Az ország több tanító-egyesülete felhívást bocsátott ki, a melyben tömörülten szólítják fel a tanítókat. A terjedelmes felhívásban párhuzamba állítják helyzetüket a katonai tisztjekével, a kiknek fizetése fel-emeltetett.

Egy oly tanító — mondja a felhívás — kinek 300—400 forint fizetése van, az anyagi gondokkal küzd s így semmi esetben nem teljesíthet kulturális feladatokat.

Legutóbb a nagyszalontai tanító-egyesület küldött szét az ország tanító-egyesületeihez felhívást.

Az országgyűlés elé memorandumot terjesztenek, a melyben a nyugdíjtörvény szabályozását kérik.

A felhívás a következő:

Felhívás a hazai Tanítósághoz!

Mindenki igyekszik jövőjét anyagi tekintetben biztosítani. A katonatisztek évi dotációjára már felemeltetett, a lelkészek fizetésének 600 illetve 800 forintra kiegészítése folyamatba tetetett; a tisztviselők fizetésjavítása kilátásba helyeztetett s már nagyban dolgoznak a Belügyminiszteriumban a törvényjavaslaton, mely hivatva lesz részükre jobb anyagi jövőt teremteni. Hát a tanítóság ügyét ki hordja szíven? Mi magunk sem, a tanítóság hallgat mélyen.

Édes feleink! Ébredjünk fel lethargikus álmunkból! — 28.000 intelligens ember férfias szava bizonyára kellő súlylyal bír

És ma? . . . Gyula bátyám a tengerbirtokból leginkább csak ezen a — saját szava szerint — ábrányi „homokszemen“ birtokos; amde ez a néhány százholdas gazdaság, ez a homokszem ma kincsetérő föld a melyből már idáig ötven hold van szak szerűleg kezelt fajszőlővel és szőlőiskolával beültetve, és pedig ez még csak a kezdet . . . Mert látom én, a hogy Gyula bátyám bent van a „svung“-ba, betelepíti még a birtok nagyobb részét és a régi Buday uradalmak jövedelmével vetekedni fog ez a — homokszem . . . Adja Isten! Én mindig szívbéli szeretettel, gyönyörűséggel látom, ha magyar fajtám iparkodik, ha magyar fajtám boldogul, mert a kie a föld, azé az ország.

Midőn a nemesi ház udvarára behajtottunk, akkor mondá Gyula bátyám:

— Ez az én váram . . .

Cseléd lakokkal, gazdasági épületekkel, kerítéssel és részben szőlővessző garáddal körülvett hatalmas négyszög, melynek felső, emelkedettebb részén hívogat az uri lak . . . Kívül, körül pedig az eleven szőlőültvények melyek az idén is dus, kitünő szüretet adtak már. A Buday vár bástyái, bevehetetlen sánczai ezek a szőlő ormók, melyeknek nedvdus vesszője oázist varázsolt a sivó homokbuczkák tetején . . .

— Az én váram! Vajha minél több magyareMBER, nemes ember használhatná ezt a szót oly értelemben, oly jelentőségesen mint Gyula bátya, a kinek még a pislogó gyertyavilágnál, letekintettünk a homokos talajba épített, bámulatos szép és hatalmas T alaku pinczejébe, amelynek aligha talál-

ható párja kint a homokon, de még egyéb szőlőtermő vidéken is. Lovagolni lehetne benne. Fogalmam szerint, a mi bor ebbe a pinczebe belefér, azzal igen számos és petícióval is támadható „tiszta“ képviselőválasztást lehetne cselekedni.

Természetesen vacsora előtt még kóstoltattunk néhány korty bort; de leginkább a présházban . . . A hol katonásan sorakoznak a poczakos nagy hordók. Mindnyája egy faj bortól illatozik. Rizlingi ez a bor . . . Már kiforrott javarésze és mi a lopóhegyről jóízű kortyokat szippantottunk a kedves poczakos hordókból . . .

Nemesak mennyiségre; de minőségre is első helyen említhetők ezek a kétszeresen fajtájoknál és gazdájoknál fogva, nemes borok. Nem mint termelő, de fogyasztó szak értő állítom ezt, a kiből kezdett éledni a hit, élünk még vig napokat a bus, a rongyos magyarföldön.

A vacsora után pedig különféle öreg borokkal szórakoztunk . . . Oldódott a nyelv. A pillangó szárnyu emlékezések körül rajzottak poharainkat.

A zsalu nyílások között a felkelő nap sugarával úgy integtetett felénk, mintha csak piros selyem keszkenőből lettek volna ezek a sugarak. Orczáinkhoz törődtek és én ritka jó kedvvel ebredtem fel.

Vidáman jártuk fel a szőlőtelepet. Hajdan kard volt, ma metszőkés, kapa a fegyver. Dologra magyar atyámfiai. Ne csüggedjeteK, ne hadjátok magatokat. Viszszaszerzitek még az elveszett földeket is. De ohajtanám, hogy a sivó homokra alapított

virulós szőlőtelepeken széttekinthetnének, a munkát, a lelkesedést, a szeretet, a kitaratást illetőleg példát vennének a kövér földjeikben elbizakodott atyámfiai . . . A bizalom újból ébredezni kezdett szívémben a nyíri nemesek homokos földjén.

Átkocsiztunk az ugynevezett Szent-György-Ábrányba is. Az ábrányi Eördöghök, a Kornélek innét származtak el abba az ingoványos világba, honnét, ha az öregie visszagondol rá, bizonyosan visszasír a lelkük is arra a homokra . . . Mit beszélnek homokról? Kerül ott az aljban fekete föld is, rét is elég: sőt az árvízzabályozó társulat még „panama-csatornát“ is képes volt az ábrányi határban építeni . . . Miért, miért nem neveztek el ezt a silány, sekélyes levezető csatornát „panama csatornának“, nem tudom, az azonban tény és való, hogy olyan rongyos a hidja, hogy a négy ló közül elől a lógósok e zökkenős helyen kettészakították a hámfat és Ferencz kocsis csakugy gyepőlvel kormányozta haza a feketéket.

Az ábrányi piacon gyönyörű öreg ákácok terjesztgetik az immáron levelüket hullajtott ágaikat. Ez a piac. Ezek az öreg ákáczfák nyáron igen gyönyörűek. Szép az is, valaha itt oláhok is laktak. Ma azok is magyarok. Azonban Lévy szomszéd „ipszilonnal“ írja a nevét, miért? Nem tudom. Ha csak a híres Zabolch megye jelen sorát nem akarja csufolni.

Az ünneplő ruhába öltözött népek pedig hajadon fővel lépegettek ki a garádicsos templomból . . .

majd a hol jogos és méltányos kérelme felett dönteni fognak. Igazságos ügyünk mellett indítsunk országos mozgalmat; hiszen a tényünkkel nemcsak magunk s szeretett családjainknak használunk, de közvetlenül édes hazánk tanügye előbbrevitelének is jelentékeny szolgálatot teszünk. Éhes, elégedetlen hadsereggel nem lehet csatát nyerni; 300-400 forintos fizetésű, folytonosan anyagiakkal küzdő tanító kulturmissziót nem végezhet.

Ime itt az alkalom! Sorakozzunk! Egyik legegésőbb kérdésben nyugdíjügyünk rendezésénél kell szavunkat hallatni.

Kartársak! Több fontos törvényjavaslat kerül az új országgyűlés napirendjén tárgyalás alá, melyek közül minket, a hazai tanítóságot különös mértékben a tanítói nyugdíj törvényre revíziója érdekel.

Minden rendelkezésünkre álló törvényes eszközzel hassunk oda tehát egyetemlegesen, hogy ama javaslat, melyet a tanítók országos bizottsága egy memorandum alakjában a revízió érdekében a szakminiszter urhoz benyújtott, változás nélkül törvényerőre emelkedjék.

Nyerjük meg részünkre a hazafias sajtó nagybecsű pártfogását!

Kérjük fel igazságos ügyünk szíves támogatására az országgyűlési képviselő urakat!

Összetartás, vállvetett munka s a siker biztos.

Nagy-Szalonta, 1901. október hó. Hazafias üdvözléssel a nagyszalontai tanítótestület.

Kor és jellemrajzok.

(Dióhéjban.)

Oh vajha az én szavaimat meghallanák Bécsben is, a honnan a magyart az elzüllés és tönkre jutás felé igazgatják és vezetik!

Azután udvaroltunk — miért mondjam én azt, hogy viziteltünk — a gyönyörű fekvésű Dessewffy kurián is, a mely kiemelkedő magaslaton fekszik és egy törzsökös, pompás magyar nemes Dessewffy Józsi bátyánk benne a gazda.

Nemes kuruczvér. Engem szemé, homleka, arca, a nagy Dessewffy, a honvédtábornokra emlékeztetett, a ki vértanúink között szinte a Haynau hóhérja által véreztetett el. A régi magyar családok őrizgetnek ilyen emlékeket, ilyen ősokeket is, noha ékithetné őket a ugynevezett kamarás kules is.

Dessewffy Józsi bátyám az ő kuriáján, az ő lakályos magyar nemesi udvarházában szép családja környezetében, mindazonáltal mégis keserű humorával azokat a régi kuruczokat juttatja az eszembe, milyenek Rákóczi Ferencz urunk kibujdoklása után éltek és a tárogató tiltott hangjai mellett keseregtek szép Magyarország sorsa fölött. Nem is csodáltam volna, ha a nemesi ház előtti völgyből kurucz, tárogató rivalgott volna, a fegyvertartón ott fényelt a régi fringia, de gazdag könyvszekrény is ékeskedett mellette, a falakon pedig régi családi képek.

Aurél fiatal uram, a család egészséges arca, dölczeg fia pedig azt a lobogós inget, aranygombos mellényt, árvalányhajjas Kosuth-kalapot mutatja be nekem a másik szobában, a mely magyar diszben Aurél fiatal uram a mikállói követünk, aranyszáju és szívű Mezőssy Bélának zászlóját hordozta a kerületben. . . Mezőssy Bélának nem is akadott ellenjelöltje. A régi Szabolcs ura, paraszta kitartott mellette. Lobogó ingujjas

zetik! Hiu óhajts! Szinte elfeledtem, hogy Bécsben csakis olyan magyar lapokat olvasgatnak — melyből az igazság és becsületes őszinteség szavait durva ollókkal kivagdadják. És épen ez az oka annak, hogy Bécsben a becsületes őszinteség és hamisítatlan igazságszeretet — mindmegannyi ismeretlen fogalom.

A német vigéczek elárasztják Magyarországot, mint a ragadozó éhes vadállatok az őrizetlen karámot, melyben a jámbor birkák a csendes butaság ösztönével gondatlanul kérőznek.

Reánk csakis annyiban visel gondot a bécsi kegy, amennyiben a szabad rablás igényei megkövetelik. Az osztrák szabad rablás ha nekünk nem tetszik és szót emelünk ellene: — a szabadalmazott legyilkoltatás veszedelmének tesszük ki magunkat. És minthogy elég gyávák vagyunk ezt is békén tűrni — Bécsben „Hü modjorom“ és „Jó modjorom“ a nevünk. . .

Ez az ország pedig csak annyiban a miénk, a mennyiben itt rabolnak és gyilkolnak meg bennünket osztrák szomszédaink. Ez az ország tehát nekünk csak vesztőhelyünk és nem hazánk. Hija, hiába! régi dolog, hogy gyáva népek nincs hazája!

Köztudomásu dolog, hogy Axente Severu — 1848-49 ben egy elve'emült rablógyilkos vezér volt. . .

Ha a felakasztott rablógyilkosok ezt a pokolban megtudnák, bizonyára egytől-egyig mind vissza szemtelenkednének Magyarországra, hogy itt örökéletet éljenek és babéraikon pihenhessék ki fáradalmaikat.

Axente Severu ugyanis ma a Ferencz József lovag rend keresztés vitéze és évenként több ezer korona nyugdíjat kap.

E szerint ez az ur a világnak egyik legboldogabb embere, — mert mai napig is jutalomért és kitüntetésért gyűlölhetheti a magyar és ahelyett, hogy a legyilkoltakért ő fizetne vérdíjat: — neki fizetnek a legyilkoltak ivadécai tiszteletdíjat. . .

És mégis bünt követ el az, aki azt meri mondani hogy: „Nem boldog a magyar.“

Apponyi Albert (gróf) elnöke lett a háznak, — nem azért, hogy ezáltal erejéhez és tehetségéhez méltó szolgálatot tegyen a hazának — oh nem! — hanem azért, hogy kevésbé lehessen terhére a bécsi ingyenelőklíkknek. Hu azonban gróf Apponyi olyan őszinte és becsületes magyar hazafi marad, mint a multban volt — nem sok idő mulva alkalma nyílik a fő-fő vezérszerepre is.

Csak hogy aztán köpönyeg forgatóvá ne törpüljön, mint a hogy ezt Horánszky uram már meg is cselekedte.

Mátyás király három restjéről az van megírva, hogy beleégtek egy házba, a nélkül, hogy fel keltek volna arról a vánkosról, melyen henyétek.

Vajjon ha — a mitől az Isten őrizzen! — ki gyulna itt Debreczenben a városháza, akadna-e a város restjei közt egy is, aki megszegyenitse a Mátyás király boldog emlékezetű három restjét!?

Publicista.

Aurél uram lóháton hordozta körül a kerületben a kurucz Mezőssy zászlót.

A Dessewffy udvarház uraőjéről is a nagyasszonyokat megillető kedves hódolattal — emlékezem. Hisz ők nevelték a Rákóczi kuruczait és a függetlenségi Desewffyeket.

— Henyje! Ezért tartson az ember drága pokrócot! Gyula bácsi sopánkodott így, hogy az új pokrócz az egyik négyes ló hátáról lecsuszott és a fekete lába alá került.

— Hm! Drága pokrócz. Józsi bácsi köhintett így. Melyik ér többet a ló-e vagy a pokrócz?

Ennek a találó nyiri viccnek az a Hübnerje, hogy a Gyula bácsi lovait igen megviselte a nyári munka.

— No ezt eltalálta, köhintett Gyula bácsi, a ki a maga részéről szinte nem szokott szóval adós maradni, aztán pedig a kedves helyről nevetve hajtottunk el.

— Isten áldja. . .

Vétkeznek, ha a Buday kuria nemes urasszonyát említés nélkül hagyom. Csak ott érzi magát jól a jövő-menő ember, hol kedves, őszinte és magyarosan szívelyes a háziasszony. A mi kedves háziasszonyunk ilyen volt, po npás magyar ebédet tált fel a fehér asztalra. Gyula bátya meg a borok irányában mesterkedett és meginkább megindult az őszinte szónak az őrlős garatja. . . És hogy teljes legyen az élvezet, a fekete kávéhoz bekopogtatott Bauer uram, a Budabrány és a Buday ház udvari zsidója is. Lóvásár ügyben utazott Bauer és ezenközben a szatmármegyei dugazdag és Józsa

Gyuriként tréfás Jasztravszky földes uról, a reszegi-piskolti földesurról oly krónikákat adott elő Buda-Abrány zsidója, hogy azokat megörökíteni érdemes lesz, mintahogy a regényíró érdekes, tanulságos alakot faraghatna az ilyen falusi zsidókról is, amilyenek Bauer barátom s társai. . . No de majd máskor.

Zakatot ismét a vonat. Elhelyezkedtünk a ruzyanos bőrdíványon. Egy igen kedves, vitáglátott uri emberrel utaztunk. A birói karnak egyik disze és maga is ábrányi földbirtokos, a hol gyönyörű, a maga nemében páratlan parkot tart fel az ősi ház körül. És szóba került a szentgyörgy-ábrányi legnagyobb, legfrisebb ujság is. Gólyamadár szállott a szentgyörgy-ábrányi grófi kastély tornyára. Gróf Szapáry György uram bájos, kedves, fiatal feleségének hozott egy erős, eleven Szapáry fiut a grófi család gólyája Szóba került, hogy van is most nagy öröm. a Szapáry György gróf urunk kastélyában. . . És mondá a mi kedves, nemes utitársunk.

— Született már minálunk máskor is gróf fiu. Majd száz ágyut sütöttek el a tiszteletére, mint a királyfiu születésekor szokás. Mégis, most azt sem tudjuk, merre van a fiu. . . Egy Vay gróf volt az. . . No de ezt a kis magyar gróft másként segíti az Isten.

Segitse is! Én is azt kívánom, a ki a homokról, a nyiri nemesek egyik fészékéből felfrissülve, felelevenedve és a hangulat virágaitól koszoruzva tértem vissza a poros városba, a lomos íróasztal mellé, a mely mellett a szabadságután sorvadozom.

nemes Portörő Kelemen.

NAPI HIREK.

A Csokonai körből.

A Csokonai Kör hagyományaihoz híven november 17-én Csokonai Vitéz Mihály születési évforduló napján kezdte meg téli felolvasó üléseinek sorozatát. November 17-én vasárnap délelőtt 11 órakor ünnepélyes ülést tart a városháza nagytermében, melyen Géresi Kálmán, a kör elnöke, dr. Kardos Albert és Igmándy Miklós tartanak felolvasásokat, a P e t ő f i dalegyület s a főiskolai énekkart pedig ének-számokkal való közreműködésre kérték fel.

Most szombaton nov. 9-én d. u. 4 órakor a városháza kistanácstermében v á l a s z t m á n y i ü l é s t tart a Kör, melynek fő tárgyát a téli munkaprogramm megállapítása s a titkárság helyettesekkel való betöltése fogja képezni.

A Csokonai körnek egyik alelnöke Dobieczki Sándor, főtítkára Bakonyi Samu, és titkára Benedek János ugyanis tudvalevőleg országgyűlési képviselőkké választották s a két titkár ezen új tisztségeikkel járó elfoglaltságaikra s távol létüket igénylő új köteleességekre való utalással lemondott, s most helyettesítésükről kell gondolkozni. — Értesülésünk szerint Dr. Gulyás István főiskolai s Dr. Kardos Albert főreáliskolai tanárok — a Csokonai Kör väl. tagjai — vannak kiszemelve új titkárokkul.

Érdeklődéssel nézünk a kör ez évi működése elé, a mely bizonyára méltó folytatása lesz az eddigi munkásságának.

A debreczeni függetlenségi-kör jubileuma.

Debreczen város egyedüli, puritán hazafias szellemben szervezett társasága, a függetlenségi kör, — mely fennállása óta mindig nemes hévvel és őszinte buzgalommal követett osztályrészt magának minden hazafias függetlenségi mozgalomban. Nemes példaadásával minden romlatlan magyarra lelkesítően, az ifjúságra pedig felemelően és gyújtóan hatott. A jövőben még nagyobb és még elhatározottabb feladat vár ezen egyesületre, — a melynek bizonyára épen úgy meg fog felelni, mint a múltban megfelelt.

Kedves kötelességet teljesítünk tehát, a mikor lapunkban a hazafias és romlatlan magyar társadalomhoz fordulunk és buzgó részvételre hívjuk fel a közönséget, azon szép és magas ünnepély fényének emelésére — melyet a debreczeni függetlenségi kör a „Korona“ vendéglő disztermében f. november hónap 17-ik napján meg fog tartani — és a melyen a kör 25 éves emlékünnepélyén ujonnan készített díszes lobogóját kibontja, — felszenteli. Az ünnepélyre kibocsátandó meghívó a következőképp hangzik:

Meghívás.

T. czimet és becses családját a függetlenségi kör 25 éves fennállásának emlékére és disz-zászlójának a felavatására folyó évi november hó 17-én, délelőtt fél 11 órakor a „Korona“ vendéglő disztermében tartandó diszközgyűlésre és ugyanaznap este ugyanott 6 órakor kezdetét vevendő tánczvizsgálommal egybekötött társasvacsorára ezennel meghívjuk. A midőn körünket életének ezen egyik legfontosabb és legünnepélyesebb alkalmából nagybecsű jóindulatába ajánljuk tisztelettel vagyuk Debreczen, 1901. november hó. Nagy János, elnök, Kiss András, penztárnok. Dr. Kocsár Gábor, titkár. Az ünnepélyt rendező bizottság tagjai: Alföldi Gábor, dr. Bakonyi Samu, id. Bánvai István, Csórián József, Demjén Lajos, Harangi János, Herczegh Sándor, Horkai Lajos, Jeney Miklós, Kecskés István, Kertész János, Kertész Mihály, id. Kertész István, Kiss Albert, dr. Király Péter, Kiss Bálint, Kovács Lajos, Otrokocsi Végh János. Öry Mihály, Pethő Lajos, Salánki Ferencz, Szendi Imre, Tassy Miklós, Tóth Gergely, Vályi Nagy Gusztáv, Zong János. Délelőtt fél 11 órakor tartandó diszközgyűlés sorrendje: 1. Hymnus éneklés: a közönség. 2. Elnöki megnyitó. 3. A kör 25 éves története. irta és felolvasva: dr. Kocsár Gábor. 4. Ünnepi óda, irta és szavalja: dr. Király Péter. 5. Karének, előadja: a munkás dalegyület. 6. Zászlófelavatás beszéd, tartja: Kiss Albert. 7. Záróbeszéd, tartja: Nagy J. S. Szózat, éneklés: a közönség. A „Korona“ vendéglőse kiszolgálása mellett a „Korona“ disztermében este pontban 6 órakor társas-vacsora. Egy teríték ára egy személyre 2 korona. A jegy — mely a tánczvizgalmra is szól — a vendéglősnek a vacsora alatt átadandó. — E nélkül a bankett asztalhoz ülni tilos. Tánczvizgalmhoz penztárnítás pontban 8 órakor. Kik a társasvacsorán részt nem vesznek 1 koronás vigalmi jegyet kötelesek váltani. Jegyek válthatók a függetlenségi kör helyiségében és a tánczvizgalmkor este a penztárnál.

Papp Elek a földmivelésügyi-bizottság tagja.

Az országgyűlési képviselők munkaköre nemcsak a Házban való szónoklásra, de főleg az egyes szakbizottságokba való szorgalmas munkálkodásra terjed. Ezek a bizottságok képzik elő a törvényeket s így nagy feladat táruul ezekre. Ugy is igyekeztek összeállítani ezeket a szakbizottságokat, hogy a megfelelő szakérők megtalálják hivatáskörüket. Lapunk keddi számában közöltük a debreczeni s a közel eső vidéki képviselők elhelyezését az egyes bizottságokba; kimaradt azonban tudósításunkból Papp Elek nádudvari képviselő úr, kit pártja javaslatára az országgyűlés a földmivelésügyi bizottságba választott be. Papp Elek ugy is mint okleveles mérnök, ugy is, mint elméleti és gyakorlati mezőgazda sok hasznos szolgálatot tett már hazánkknak e téren is, bizonyára méltán fűzhetünk reményt újabb szakbizottsági működéséhez is.

Nyilatkozat az István-malom gépvásárlása ügyében.

Megjegyzés nélkül közöljük az alábbi, illetékes helyről vett sorokat, mely bizo-

nyítja, hogy a kereskedelmi és iparkamara helytelenül lett ebbe az esetben vonva.

A „Politechnikai Szemle“ október 15-iki számában a debreczeni „István“ malom gépvásárlási ügyéből kifolyólag egy közleményt bocsátott közre, melyet a „Magyarország“ című lap tegnapi száma átvévén, oly megjegyzésekkel táltal fel a közönségnek, mely megjegyzések között az ügygyel kapcsolatosan hazafiatlan eljárás vádjával illeti a debreczeni kereskedelmi és iparkamarát.

Azt minden józan gondolkozású ember tudhatja, hogy a debreczeni kereskedelmi és iparkamarának semmi beleszólása nincs az István gőzmalom igazgatásába, s így a szóban levő vád ellen védekezni felesleges is volna; de mivel a tisztelt szerkesztőség a „Debreczen“ tegnapi számában szintén közölte az említett cikket, nehogy a kamara részéről a hallgató félremagyarázásokra adjon alkalmat, ki kell jelentenünk, hogy a debreczeni kereskedelmi és iparkamarának semmi köze nincs és nem volt az „István“ malom gépberendezésének megrendelési ügyéhez, minélfogva önként értendő, hogy a „hazafiatlan eljárás“ vádja vagy tájékozatlanságból, vagy roszakaratból került a „Magyarország“ cikkébe.

Mik voltak az indokok, melyek az „István“ malmot arra kezdtették, hogy gépberendezési szükségletét külföldön rendelje meg, nem a kamara feladata megismertetni a közönséggel; hogy azonban az „István“ malom ellen írott cikk keletkezésére nézve tájékozva legyen a t. olvasó, tel kell említeni, hogy a „Politechnikai Szemle“ című folyóiratot, mely a kirohanást először intézte, ugyanaz a Sz t e r é n y i Bertalan adja ki, a ki a debreczeni kereskedelmi és iparkamaránál fogalmazói minőségben alkalmazva volt, de a kit megtartott fegyelmi vizsgálat alapján a kamara közgyűlése 1896-ban elesapott, a ki az első debreczeni takarékpénztár ellen is anonim feljelentést tett a pénzügyminiszternél jövedéki kihágás címén, amiért a debreczeni kir. törvényszék el is ítélte, s a ki mindezeknél fogva minden alkalmat, sőt a legesélyesebb vonatkozást, a jelen esetben azt, hogy az „István“ malom igazgatója egyszersmind a kamara alelnöke — felhasználni igyekszik arra, hogy bős haragját a kamarával éreztesse.

Debreczen város egészségügye.

Dr. S á r v á r y Gyula Debreczen város tisztifőorvosa városunk egészségügyéről a következő jelentést terjesztette a közigazgatásügyi bizottság ülése elé: „A közegészségi viszonyok október hónapban kedvezőtlenebbek voltak, mint az ezt megelőző hónapban, a mennyiben a heveny fertőző kórokozók száma emelkedett. A megbetegedések leginkább a légzőszervek hurutos bántalmaiból és torokgyuladásból állottak. Heveny fertőző betegségek közül a vörheny, kanyaró, hasi hagymáz, ronszó toroklob. hőkhurut, és bárányhimlő esetek, szörványosan észleltettek. Vörhenyben nyolcz, hasihagymázban

három, roncsoló toroklobb és torokgyíkban egy-egy haláleset fordult elő.

Debreczen telefon összeköttetései.

Mint már jeleztük is Debreczenből már lehet érintkezni a Magyarországi telefon állomásokkal. Debreczenből összesen nyolcz vanket várossal lehet összeköttetést kapni. Itt közöljük a városok nevét: Arad, Balaton-Földvár, Batta, Békásmegyér, Bia, Bicske, Bruck Ujfalu tábor, Budaörs, Budafok, Buda-keszi, Budapest, B.-pest 16. (Lipótm.) Csömör, Czikota, Dévény-Ujfalu, Diószeg, Dunakeszi, Eger, Eresi, Erzsébetfalva, Esztergom, Fehértemplom, Fiume, Gödöllő, Gönyő, Gyalu, Gyömrő, Gyöngyös, Győr, Hatvan, Hódmező-Vásárhely, Kassa, Kecskemét, Kismarton, Kispeszt, Kolozsvár, Komárom, Martonvásár, Mátysföld, Mező Telegd, Miskolcz, Monor, Nagybecskerek, Nagy-Kanizsa, Nagy-Kikinda, Nag-kovácsi, Nagyvárád, Német keresztur, Nyiregyháza, Pálcis, Pancsova, Pesthidegkut, Pilisszántó, Pócsmegyer-Leányf. Pezsony, Rákospalota, Rákos-Szent-Mihály, Semse, Siófok, Sopron, Solymar, Soroksár, Sósut, Szabadka, Szeged, Szekes-Fejérvár, Szent-Endre, Pestm., Szentlőrincz, Szent Szolnok, Szombathely, Taksony, Tata, Temesvár, Tétény, Törökbatint, Ujvidek, Varsasd, Vecsés, Versecz, Zágráb, Zombor.

Bezárt iskola.

Dr. Sárvary Gyula tiszti főorvos jelentést tett a polgármesteri hivatalnak arról, hogy Teleky-utcza elemi fiúiskola tanulói között kanyaró megbetegedési esetek fordultak elő. A tisztifőorvos emiatt az iskola bezárását hozta javaslatba. A polgármesteri hivatal elrendelte tehát, hogy a Teleky-utcza elemi fiúiskola első, második és harmadik osztályaiban a tanítást beszüntessék és a szokásos uton a fertőtlenítést is hajtsák végre.

Tisza István gróf a főszemlén.

A tartalékos tisztek ellenőrzési főszemlén Kolozsvárott jelentkezett Tisza István gróf is, aki tartalékos huszárfőhadnagy. A szemlét Palkovics altábornagy tartotta a tisztek fölött, kiknek sorában, így olvastuk egy kolozsvári ujságban, szélről állott egy elegáns, arisztokrata kinézésű huszárfőhadnagy forgós csákósan, kártus az atilláján. Az altábornagy hozzá került legkésőbb:

— A főhadnagy ur melyik ezredhez tartozik? kérdezte Palkovics.

— A debreczeni 2-ik honvéd huszár ezrednél szolgálak — hangzott a felelet.

— És melyik ezred keretében volt azelőtt?

— A 16 os cs. és kir. huszároknál voltam önkéntes.

— Neve?

— Gróf Tisza István!

Az altábornagy kissé meglepődött, mikor megtudta, hogy egy miniszterjelölttel diskurál, de aztán folytatta a kérdezősködést:

— Nemde most Geszten vannak?

— Nem, családommal együtt Csányban időzünk!

Evvel véget ért a kerületi parancsnok és Tisza István gróf purparléja, mely egyben be is fejezte a szemlét.

Betörök a Vargakertben.

Tegnap éjjel betörök jártak a Vargakertben. Ezuttal nem a pajtákknak, hanem a pajták mellett levő aprómarha ólaknak mentek neki, ezeket törték fel s hordták ki belőle a szárnyasokat. — Rothmann Dávid ottani korcsmárosnak is tizenkét hizott libáját vittek el. A betörést, mint az eddigi rendőri nyomozat mutatja, valószínűleg kóbor cigányok követték el, akiket most üldözöbe vett a rendőrség.

A dandárnok veszedelme.

Tegnap két kocsi karambola teremtett egy kis zenebonát az utcán, amelyben csupán a szerencsés véletlennek tudható be, hogy veszedelmessé nem vált Kaffka Ignác dandár parancsnokra. A dandárparancsnok bérkocsin haladt, mikor a kocsinak szembe hajtott Halasi Sándor, az Eperjesi Imre újföldi lakos kocsisa. A vizsgálat fogja ki deríteni, hogy történt, elég az hozzá, hogy a Halasi Sándor szekere neki ment a bérkocsinak: a szekér rudja összetörte a bérkocsis lámpáját s a kocsin ülő dandárparancsnok mellett egyenesen a hátülés párnájába furódott. A karambolnak szemtanuja volt a poszton álló rendőr is, aki jelentést tett az esetről s a rendőrség tegnap már megindította a hivatalos eljárást a gondatlan kocsi ellen.

A tanító fegyelmi joga.

Ma, midőn a tanító és tanítvány közötti fegyelmi viszonyról sok szó esik, érdekesnek tartjuk följegyezni, hogy a kir. Kuria legutóbbi időben egymás után három esetben jelentette ki, hogy a tanító házi fegyelmi joga tanítványával szemben, mint a btk. §-a szerinti büntethetőséget kizáró ok csak akkor forog fenn, ha a tanító a házi fegyelem jogával vissza nem élt. Tehát a bíróságoknak e s e t r ö l e s e t r e hivatása megállapítani, vajjon a tanító nem alapos ok nélkül, nem a kellő határok túllépésével ejtett e könnyű testi sértést tanítványán. — A Kuria legujabb álláspontja szerint tehát a btk. 113. §-át (amely szerint a házi fegyelem jogának gyakorlása közben elkövetett könnyű testi sértés vétsége nem büntethető csak) a legszűkebb határok között alkalmazhatjuk.

A debreczeni kerékpáros-egyesület közgyűlése.

Beküldetett: A Debreczeni Kerékpáros Egyesület folyó hó 6-iki rendkívüli közgyűlése a tagok alapszabályszerű számban meg nem jelenése miatt sikerrel meg tartható nem volt, miért is a folyó hó 10-ik napjának d u. 3 órájára ugyan csak az Angolkirálynő fehér termébe kitzött újabb rendkívüli közgyűlés a megjelenő tagok számára való tekintet nélkül határozni fog a kitzött tárgy, a Debreczeni Torna-egylettel való egyesülés felett. Erre az újabb közgyűlésre az egyesület alapító, működő és pártoló tagjainak, a tárgy fontosságánál fogva minél teljesebb számban való megjelenése kéretik. Lasz gallner, elnök.

Hymen rózsalánczait

az elmúlt hó során 47 pár vette fel. Ezek közül 21 pár ev. ref. vallású, 1 pár ág. ev. vallású, 7 pár róm. kath., 5 pár izraelita, 12 pár vegyes.

A mérnöki hivatal szörnyszülöttje.

A mérnöki hivatal szörnyszülöttje, a Simonffy utcza új piacztérre tervezett kínai falépítése abba marad. A jog és pénzügyi bizottság nem kívánván a várost egy per bizonytalan esélyeinek kitenni, a fal építését beszüntetni javasolta. A szörnyszülött a teknőbe fulladt.

Gyermekek felruházása.

A Dréher sörcsarnokban székelő Polgári asztaltársaság szombaton, e hó 9-én este 9 órakor 12 iskolás gyermeket (vallás, felekezeti különbség nélkül) felfog ruházni és a vendéglős, asztaltársasági gazda pedig ugyanezen alkalommal megvendégeli a kicsikéket. Ez ünnepélyes aktusra a polgári asztaltársaság t. tagjait meghívja az előkség. Dicsérik ezt a jótékonyt, mely elősméret érdemel, de nem-e különös és helytelen a kicsinyeket a kocsmában vendéglelni?

Megugrott a katonaság elől.

A cizfaramonduros élet akárhány legénynek veszi el a kedvét, mikor emberül meg kell szolgálni a lénungért. Ámde Hadady Ferdinánd még bele se kóstolt a komisz prófuntba, már se volt inyére a katonai élet. Be kellett volna rukkolnia s e helyett másfelé járta a világot, amíg az illetékes tényezők megtudták, hogy hol jár és befogták a cizfa monduros élethez. Tegnap átadták a rendőrségnek, hogy felügyelete alatt legyen addig, a a mig katonáék elérkezettnek látják az időt, hogy rárajkák a czakkundpakkot.

A búrok harczidala.

— A „Süd Afrika“ című lapból. —

A burok földjén vésharag
Sivitva esendül át,
S fegyverre szólit ősz apát,
Fiut és unokát.
A Vál melléki földeken,
Hol átesapott az idegen,
A burok népe vérben áll,
Szabadság, vagy halál!

Angol szuronytól csillanik
Erdő, mező, berek,
Véres csatára fel tehát,
Ti bátor emberek!
Ó bur apáknak gyermeki,
Vessétek végét már neki!
Vértől dagadjon hát a Vál:
Szabadság vagy halál!

Csokonai születésnapján.

Nemcsak a Csokonai-kör, de a főiskolai Magyar Irodalmi Önképzőtársulat is lelkesen készülődik november 17-dik napjának, Csokonai születésnapjának a megünneplésére. Az ünnepi megnyitó beszédet Ferenczy Gyula tanár tartja és elszavalják a Gyökösy Endre pályanyertes ódáját.

As olasz borok beözönlése.

A fumei kikötőben, mint nekünk onnan jelentik, körülbelül százötvenezer hektoliter olaszbor fekszik, a dalmáciai borok készletét pedig ugyanott körülbelül ötvenezer hektoliter becsülik. Koloszális ez a készlet azért mert üzletre nincs remény. Ha forgalomra bármily csekély kilátásuk volna is az olaszoknak, tizszer akkora kvantumot zúdítanának a fumei molokba. Főleg részleteznünk, hogy ezek az eladatlanul heverő készletek is milyen káros visszahatással vannak a magyar borok értékesítésére. Mert ezeket a készleteket a spekuláció arra használja, hogy a magyar bor árát még a mostaninál is lejjebb szorítsa. Épp ezért a magyar gazdák már türelmetlenül várják a megváltó pillanatot, amely az olasz borvámklauzulától megszabadítson bennünket. Annál veszedelmesebb a helyzet most, mert Franciaország is fogyasztó piacokat keres értékesíthető óriás borkészletének s azt követeli a monarchiától, hogy az olasz borvámklauzulához hasonló kedvezményt adjon neki. Akkor pedig akár mesterséges filoxera-telepeket is létesíthetünk a magyar szőlő kipusztítására.

Tánc estély.

Schaf jónevű és ösmert táncztanító f. hó 9-dikén, szombaton este 8 órakor, táncztanítása bevégezése alkalmából „bezáró tánczestélyt” rendez a Korona-tánczteremben. Belépti-díj személyenként 1 korona. Új tánczfolyam a polgár ifjak részére folyó hó 11-ikén, hétfőn nyílik meg.

Szüreti ünnep a szövetkezet szőlőtelepén.

A debreczeni szőlőtermelő szövetkezet ma délben szüreti ünnepet illetőleg mulatságot rendezett. Az ünnepen és az ebéden az igazgatóság tagjai és meghívott vendégek vettek részt. Az „ezerjónak” dicső multjára vidította a kedélyeket.

SZÍNHÁZ.**A hét műsora.**

Csütörtökön: Kis szökevény, operett;
Pénteken: Zaza, színmű (elsőszőr);
Szombaton: Zaza, színmű, (másodszor).
Vasárnap délután: Tartalékos férj;
Este: San-Toy, angol tánczoperett (elsőszőr.)
Hétfőn, San-Toy, (másodszor.)

Dr. Jókainé Pozsonyban.

Mig a budapesti czinkoslapok egyrésze azt híreszteli, hogy dr. Jókai Mórné Nagy Bella a legfényesebb művészi sikereket aratta a pozsonyi színpadon első vendégszereplésével, addig a Budapesti Hírlap Pozsonyba kiküldött tudósítója a vendégszereplés sikerére vonatkozólag egyebek közt ezt írta.

Vidéki vendégszereplését Jókai Mórné ma este kezdi meg a pozsonyi színházban. Voss Rikárd Éva grófné című érzélgős és divatját mult színművének című szerepét mutatta be és kedvéért Pozsony közönsége imponzans sokaságban jött a színházba. Jókainé nem érdektelen jelenség a színpadon. Alakja, hangja a nagy művészi föladatokkal fardó tragikáé, föllépése pedig méltóságos és parancsoló, a belső tűz vagy a szív melegsége azonban ritkán sugárzik belőle. Legtöbbször mintha valami jeges kéreg takarná egész dikcióját és csak ritkán tör elő e kéreg alul az emberi érzés igazi hangja. A gyakorlat talán elolvasztaná ezt a hidegséget és akkor jobban megismernénk mindazt, a mi ebben az öntudatos és energikus asszonyban lakozik. A pozsonyiak érdeklődtek szereplése iránt; tartózkodóan fogadtak, bár virágot, kihívást és tapsot kapott. A közönség egész este nem tudott felmelegedni. Sőt az eztnánkövetkező tudvariatlan tüntetés, a diák helyről származott piszogások és füttyök még inkább megzavarták a közönség nyomott hangulatát. Azért ismétellen hangsúlyozzuk, illetlenség és tapintatlanság a Jókai nevére így czérezni. Ha Jókainét akarják ünnepelni, ám jó, de a volt kezdő, tucizat színész ne kapkodjon olyan babérokért, melyre mint művésznő nem érdemes, melyet mint csak a Jókai felesége erőszakolhat ki. Ez az igazság. Nem tehetünk róla, hogy ily kellemetlen.

Szabad Hajdu.**(A kis mama.)**

Felház nézte végig tegnap este Meilhac és Halévy ismeretes vigjátékát, pedig úgy a darab, mint az előadás telt házat is megérdemelt volna. A darab minden ízében modern s mégis igazi költészet, ragyogó humor tölti meg. Meséje alig van. Valentin zeneszerző, művésztőnének élve, a világgal épen nem ismerős, ezért aztán bolondabb nál-bolondabb szerelmi kalandokba gabalyodik, míg végre tudatára ébred, hogy ő tulajdonképpen a „kis mamát” szereti, akit aztán el is vesz. Bonyodalom alig van, az érdeklődés mégis le van kötve. Leköti azt a társalgás művészete, melynek főmestere a falusi ártatlanságában megkapó kedvességű kis mama. Valentin és Henriette gondos nevelője; — meg az a derült, tündöklő humor mely a torzképekben lüktet, mely nevetetni, karrikaturázni tud anélkül, hogy a közönség nemtelenebb indulatainak felkorbácsolására sprekulálna, — mint a többiek ma csaknem mindannyian.

Az előadás a debreczeni színpad leg-sikerültebb előadásai közé tartozott. Ugy az egyes szerepek megjátszása, mint az összjáték kevés kívánni valót hagyott fenn. A címűszerepben F a i Flóra mutatott be gondos alakítást, tanulmányt; fárasztó szerepét mindvégig egyenlő kedvvel és gonddal játszotta s bár az ő egyéniségét jellemző monotonitást egészen levetkezni még most sem tudta, méltán kapta a tapsokat.

A közönség kivált akkor mutatta ki gondos játéka iránti elismerését, mikor dalát megismételtette. Kiváló partnere volt Tanay a Valentin mester szerepében. Régióta tudjuk és valljuk, hogy ő egyike a magyar színpad legintelligensebb színészeinek,

a ki minden szerepét, még a legkisebbeket is gondosan kidolgozza. Most is meglátszott ez rajta. Az egyoldalú gondolkozású zeneszerzőt, aki egyedül művészetének él, a környezetével szemben akarata alig van; aki gyermekes és falusiasan naiv életfelfogásával szépen megtudja egyeztetni a párisi szalonok raffineriáit; aki a bambaságig együgyű és folytonosan ügyetlenül hazudozik, de alapjában véve mégis igen kedves és szeretetreméltó fiú: a zeneszerzőt, mondom, Tanay kitűnő alakításban mutatta be, — csak talán kissé erősen színezett, épen úgy, mint a szintén kiváló Szathmáry a Daoulas báró szerepében. Az ő bárója rendkívül tetszést aratott tulzása daczára is, és pedig méltán. Hiába, a tehetség és tanulmány mindig hódít s Szathmáry játékában is jóízűsrelő tanuskodva. Kedves Henriette volt Takács Mariska; jó, mint mindig, a szerelmes bárónő szerepében Kiss Irén, a ki telesírt zsebkendőit ajándékozta Valentinnek, mint szerelme tanuit; pompás karrikaturát rajzolt a polgármester szerepében Nagy Gyula s élénken bizonyította be ama — sajnos — mindenütt tapasztalt igazságot: parva sapientia regitur mundus. Sarkadi, Szabó Irma. Nagy Gyuláné picziny szerepeikben kitűnően járultak hozzá az összhanghoz. Egyszóval a tegnapi este mindenképen sikerült; sok ilyet kívánunk ugy az igazgatónak, mint a színházlátogató közönségnek.

Fényes színtársulat.

A Nagyváradból Sass Edejeles kollegánk kiváló lapjából vesszük át ezt az érdekes színházi hírt:

A szegedi színház új direktora Janovics Jenő, a vidéki színészet egyik legkitűnőbb, legképzettebb tagja, fényes társulattal vonul be Szegedre, olyan fényes társulattal, hogy ahhoz igazán gratulálhatunk a szegedieknek. A kitűnő névsor egy nagyon érdekes eseményt is foglal magában; Géczy Istvánnak, a jeles népszínműírónak elszereződése a szegedi színházhoz. Első tekintetre valami komor háttere van ennek a dolognak, Géczy István, akit a fővárosban népszínművéért Tóth Ede után emlegettek, aki darabjaival oly nagy sikereket ért el, akiről mindenki azt hitte, hogy tolla erejével a kis vidéki színpadról már feljutott a Parnasszusra; most odahagyja a fővárost, elfeledett babérainak val aközö izlésű világát és elmegy a csöndes tiszaparti metropolisba. Nem tőprengünk itt azon, hogy a magyar író nehéz küzdelme, fizetetlen pályája, legtöbbször hátlatlansággal fizetett munkája, mennyiben volt osztályrésze a Gyimesi vadvirág, a Sárdi ház, A fekete rigó, Az ördög mátkája, Az anyaföld, stb. népszínmű szerzőjének. Bizonyára jó helye lesz az alföldi rónaság romlatlan levegőjében, a szintizta szívü emberek hálás körében, amely akkor sem feledné el Géczy István érdemeit, ha az ő muzsája már nem is csapongana oly elevenen, mint akkor amikor őt felfedezték Géczy István népszínmű rendezőnek komüniké után, nem hallgathatjuk el azokat a kalandos részleteket, melyek az ő szerződtetését megelőzték s amelyeket a szegedi színház igazgatója a nyilvánosságnak szánva elmondott a szegedi ujságírók előtt: Géczy István havonként ötven forinttal dotált tagja a Népszínháznak.

Ebből azonban szinte hihetetlen csak husz forintot „élvezhetett”. Ebből kellett a családját eltartani. Természetes, hogy ilyen körülmények között a hajdani babérródot a nyomor tövisei váltották fel. A hazbérét sem tudta kifizetni, és mi tagadás benne, már-

már ott állott, hogy kiteszik az utcára, Géczy a ki nagyon régi családból való, a mikor a fővárosba ment fel, magával vitte egyetlen örökségét, egy kis tulipános ládát, abban őrizte régi írásait. Legutóbb ismét szorongatott helyzetében ezen írások között kutatott és fölfedezte, hogy a kis tulipános ládának rejtett fiókjai van. Amikor felnyitotta huszonnégy darab nehéz ezüstkanalat talált benne. Ennyi a romantika. A próza az, hogy Géczy István hetven forintot kapott a régi ereklyéért és így menekült meg a házbérveszedelemtől.

Talán ez az incidens készítette elhatározó lépésére a népszínműíró, aki most a szegedi színház tagja. Az új szegedi társulat listája a következő:

Dr. Janovics Jenő: igazgató, Berényi Miklós igazgatói megbízott, főpénztáros, Pásztor János: gazdasági főnök. Lázár Ödön: titkár, Lubrinicz Julia: drámai anya (Kassa) Kiss Irén: vígjátéki anya (Debreczen) Lang Etel: operett komika (Budapest, Magyar Színház). Sugar Aranka: koloratur-primadonna és népszínmű énekesnő (Temesvár), Feledi Boriska: subrett (Miskolc). Aradi Aranka: énekesnő (Kecskemét), Zoltán Olga: segéd énekesnő (Arad), Jesko Ariadne: szende (Micselitől). Várnay Paula: társalgási színésznő (Szeged), Vlasszák Vilma: operatőrekesnő (Budapest, M. kir. operaház) Bihari Ákos: hősszerelmes (Budapest, Vig színház) Havas Jenő lírai szerelmes, László Gyula: bonvivant (Arad), Fenyéri Mór: jellemaspaszinész (Arad) Árkossy Vilmos: baritonista (Arad), Rubos Árpád: natúrbus (Arad), Mezey Mihály tenorista (Kolozsvar), Krasznay Andor: szalonkomikus (N-Várad), (Leövey Leó operettbuffó (Temesvár), Ifj. Sági Zsigmond: segédszínész (Kolozsvar) Vank István: segédkomikus (M-Várad.) Sárközy Alajos: segéd-baritonista, Pataki József segéd-aspaszinész, Mányai Zsigmond operabaritonista. (Budapest M. kir. operaház.) Janovics Jenő dr. intrikus.

Megegyezésre jutott továbbá az igazgató Vendrei Ferenczel, a Vi. színház tagjával, ki a kedélyes apa szerepkörét fogja betölteni.

IRODALOM.

A Vasárnapi Ujság

nov. 3-iki száma 25 képpel s a következő tartalommal jelent meg: Gr. Apponyi Albert, Marczali Henrikől (arczképpel és kézirati hasonmással.) Apponyi ölnöksége. Költemények: N. ill. sir előtt, Dalmady Győzőtől; A segesvári csatatéren, Szalay Károlytól; Hosszu ut, Dömötör Páltól. Regénytár: Az új hajtasok. Regény, írta Gyar mathy Zsigáné (Goró Lajos rajzaival.) A jövő világból. Fantasztikus regény. Irta Aelonszkij N., oroszról ford. Ambrozovics Dezső (képekkel.) A menház. Életkép. Irta Szívós Béla. Nevezetes sorok és temetkező helyek (képekkel.) A temetőben. (Goró rajzaival.) A héjjasfalvai honvédelmek (keppel.) Petőfi ereklyék, gyűjti és közli Kéri Gyula. Vörösmarty Béla a kuria másodelnöke (arczképpel.) Gr. Széchenyi Pál (arczképpel.) Az országgyűlés megnyitása (képekkel Goró

rajzaival.) Irodalom és Művészet, Képtalány stb. rendes rovatok. Előfizetési ára negyedévre 4 kor. a Politikai Ujdonságokkal és Világkrónikával együtt 6 kori

CSARNOK.

Csak óvatosan.

(Elbeszélés: Groller Balduin-tól.)

Fordította: ifj. Holländer György.

Dillinger kerületi főnök által adott nagy vacsorán Perwanger tanácsos volt oly szerencsés, hogy a szép Pötting kormánytanácsosné szomszédja és lovagja lehetett. Nagyon jól mulattak egymással és a bucsukézsóknál úgy találták, hogy mindkettőjüknek van még valami mondani valójuk.

— „Látogasson meg alkalmilag, tanácsos ur”, mondá a szép asszony. A tanácsos ur udvariasan meghajította magát, mire ő nagysága szeretetreméltólag hozzátette: „Ugye nem sokára?” Még egyszer kezét csókolta és a második vasárnap déli 12 órakor, — mert a legközelebbi vasárnap a kerületi főnöknél kellett a köteles látogatást lerónia — belépett a tanácsosnéhoz. Ehhez a látogatáshoz minden ellenszenv daczára frakkot öltött, ámbár sokáig gondolkodott, hogy szalonkáját nem lenne éppen úgy elég.

A kormánytanácsosné is kiöltözött erre az alkalomra. Karjai és válla híres szépek voltak és megis érdemelték híriüket, ezért hát nem is volt oka, hogy karjait és vállát ne mutassa. A fekete kivágott ruha, mely arra volt szánva, hogy a szép tagok el ne legyenek rejtve egyik első bécsi „Salon” műve volt. Ő nagysága tehát mutathatta magát és ha kellemes teltsége nem is a kora ifjúság ismertető jele volt, annak a czélnak, hogy a szemlélőnek kellemes látványt nyújtson s egy jel szabott ruhát tisztességesen kitöltson — tökéletesen eleget tett. Piszé orrocskája még mindig pikáns volt és élénk fekete szemei erős ellentétben álltak szöke hajához, melynek fénylő aranyárgasága a rossz idők daczára — mert az idő a szép asszonyoknak mindig rossz — sem volt az aranynál olcsóbb ezüsttel behintve.

Perwanger tanácsos urnak természetesen már több dolga volt az ezüsttel, egyelőre ugyan még csak fekete szakállában. A fején az egész más volt! Ott nem lehetne egy fehér szálát sem találni, ha, igen ha tudni illik kihullott most és még daczára minden meghívásnak és csalogatásnak nem nőtt meg újra ki. Itt nem lehetett egyebet csinálni, mint állandóan egy kis sapkát kéznél tartani, mert nagyon kellemetlen olyan tulmagas homlokjal járkálni. Minden szellő kellemetlenül érintette és parókat csak nem tesz fel az ember; az egész hódolás volna és az egyéni hiúság szempontjából nézve még mindig megfajított kérdés, hogy mi tanácsosabb: parókat hordani vagy szégye német nyiltan hordani és bátran beismerni. Perwanger tanácsos ur ez utóbbira szánta el magát, daczára minden leghuzamnak, a miket inkább meg se; teremtet volna az Úr Isten.

A fogadóteremben kellemes meleg holt és a vázában friss virágok illatoztak, a tanácsosné azonban nem tűzött fel virágot és a mint a következmények mutatták, ez uttal is igaza volt, mert a tanácsos ur beléptekor egy pompás Maréchal-Niel rózsát nyújtott át neki, a mihez most alkalmas hely volt a mellén, a hova tűzte — a mit különben amugy is megtett volna. Ha az ember orrán egy fekete szemölcs van rendszeren az az édes kényszerűség áll elő, hogy azt látni kell, — elég közel van. A tanácsosné nagyon ügyesnek mutatta magát a szép rózsza feltűzése közben, ez ugyan nem volt olyan közel, de mivel ő különben se volt rövidlátó, nagyon jól csinálta.

— „Tudja Ön, szép asszony”, kezdte a tanácsos ur, miután kényelmesen elhelyezkedett egy karszékben a kilyha mellett, „hogy az egész idő alatt Önre gondoltam?”

A tanácsosné barátságosan mosolygott, de nem szólt egy szót se. Nem is volt arra semmi mondani való, előbb hagyta, hogy közelebb jöjjön.

„Tudja Ön”, — folytató a tanácsnok — „hogy nekünk még valami megbeszélési valónk van?”

— „Tudom, még pedig — azt hiszem — fontos dolgok.”

— „Ugy van, örömmel látom, hogy megértjük egymást.”

— „Azt hiszem, teljesen egy véleményen vagyunk.”

— „Az én fiam 25 éves.”

— „Az én leányom 19.”

— „Elvégezte tanulmányait; a pénzügyigazgatóságnál helyeztem el; ott szépen fog haladni. Anyai öröksége” —

— „Alexandrine atyai örökségével egyesítve” —

— „Több lesz, mint amennyi elég. És aztán, tanácsosné asszonyom, itt vagyunk még mi is! Tehát Ön igazán gondolja?”

— „En megvagyok róla győződve; tudniillik, természetesen ha — magától értetődik csak akkor, ha” —

— „Igen, akkor! De éppen ez a nagy kérdés. Kényszeríteni nem akarom a leányomat.”

— „És a mi Rudolfra vonatkozik, egész biztosan tudom, hogy ő nem hagyná magát kényszeríteni! Ha szegény feleségem még élne; ő tobban tudna bánni a fiuval, mint én.”

— Mellőlem pedig a férfi hiányzik, a ki tanácsolva és segítve állna oldalammal és Alexandrine-val szemben érvényt tudna szerezni atyai tekintélyének!”

— „Ó, tanácsosné asszonyom, a mit itt mi tervelünk tisztára asszonyi munka. Biztos vagyok benne, akár meg is esküdhetem rá, hogy én itt valami ostobaságot, vagy szerencsétlenséget fogok követni.”

— „Igen, ha a dolog nehezen megy, hát jobb egészen abbahagyni.”

— „Mit gondol, Nagysád?”

— „Azt gondolom, hogy, ha a fiatal embernek nagyon sok rábeszélés kéne” —

— „Arról szó sem lehet. A kegyed leánya rendkívül csinos s mindenki boldognak s irigylésre méltónak tartja magát, aki megkaphatja, akár ki légyen is. De ezek a mai fiatal emberek — hisz tudja Ön milyenek.”

Folyt. köv.

Dréher-sör
Egy pohár 8 kr.

HAUER BERTALAN „Angol királynő” vendéglőjében

Minden pénteken

Halestély és erdélyi Bableves.

Játszik: Rác Károly zenekara.

Színház után friss ételek. — Figyelmes kiszolgálás.

Vadestély

Játszik: Magyar Testv. zenekara.

Dréher-sör
1 pohár 8 kr.

